

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
TRIBUNAL DE CUENTAS EUROPEO
EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
DEN EUROPÆISKE REVISIONSRET
EUROPÄISCHER RECHNUNGSHOF
EUROOPA KONTROLLIKODA
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
EUROPEAN COURT OF AUDITORS
COUR DES COMPTES EUROPÉENNE
CÚIRT INIÚCHÓIRÍ NA HEORPA

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
CORTE DEI CONTI EUROPEA
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
EUROPOS AUDITO RŪMAI

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI
EUROPESE REKENKAMER
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
TRIBUNAL DE CONTAS EUROPEU
CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN

Ataskaita dėl Europos Centrinio Banko anglies pėdsako valdymo audito

Su Europos Centrinio Banko atsakymais

TURINYS

	Dalis
Įvadas	1 - 5
Audito apimtis ir metodas	6 - 8
Audito metu nustatyti faktai	9 - 56
Išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo strategijos	9 - 26
Išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimas	10 - 15
Likutinių išmetamų teršalų kompensavimas	16 - 19
Siekiant išsamaus anglies pėdsako apskaičiavimo tikslo	20 - 26
Aplinkosaugos vadybos priemonės	27 - 43
Europos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS)	27 - 38
Aplinkai nekenksmingos statybos programa	39 - 42
Duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo ES elgesio kodeksas	43
Tvarūs viešieji pirkimai	44 - 56
ECB viešųjų pirkimų taisyklės	44
ECB veiklos praktikos vadovas	45 - 48
Tvarių viešųjų pirkimų gairės	49 - 55
Viešųjų pirkimų procedūrų imties nagrinėjimas	56
Išvados ir rekomendacijos	57 - 70
Ar ECB nustatė išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo strategijas ir ar jie veiksmingai šias strategijas įgyvendino?	58 - 63
Ar ECB yra įdiegęs tinkamas aplinkosaugos vadybos priemones, kuriomis galėtų paremti nuolatinio tobulėjimo procesą?	64 - 67
Ar ECB yra nustatęs tvarių viešųjų pirkimų standartus ir ar šių standartų buvo laikomasi?	68 - 70

IVADAS

1. Europos Centrinis Bankas (toliau – Bankas arba ECB) ir visų Europos Sąjungos (ES) valstybių narių nacionaliniai centriniai bankai sudaro Europos centrinių bankų sistemą (ECBS). Pagrindinis ECBS tikslas – palaikyti kainų stabilumą. ECBS taip pat remia bendrąsias ES ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti ES tikslų. Siekdamas šio tikslo, ECB atlieka savo statute¹ nustatytas užduotis ir yra atsakingas už savo veiklos ir finansų valdymą.
2. Europos Audito Rūmų (toliau – Audito Rūmų) auditas yra pagrįstas Statuto 27 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatytas ECB valdymo veiklos efektyvumo tikrinimas. Auditas apima ECB aplinkosaugos vadybą; jį atliekant daugiausia dėmesio skiriama priemonėms, skirtoms sumažinti anglies pėdsaką², kurį Bankas, kaip viešojo administravimo institucija, palieka vykdydamas operacijas.
3. ECB sprendimus priimančios organai yra Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba. Vykdomajai valdybai tenka visa atsakomybė už ECB kasdienės veiklos ir jo išteklių valdymą, įskaitant aplinkosaugos vadybą. Ji tvirtina aplinkos politiką ir aplinkos aspektų valdymo pagrindą, numato išteklius ir skiria aplinkos reikalų koordinatorių bei aplinkos pareigūną, taip pat pasirašo metinį ECB pareiškimą dėl aplinkos ir suteikia leidimą jį skelbti.
4. Sutarties dėl ES veikimo (SESV) 11 straipsnyje numatyta, kad nustatant ir įgyvendinant Sąjungos politikos ir veiklos kryptis, ypač siekiant skatinti tvarią plėtrą, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus.

¹ ECBS ir ECB statusas yra prie Sutarties pridėtas protokololas.

² Anglies pėdsakas – tai bendras su organizacijos veikla susijusių išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis. Išmetamas ŠESD kiekis paprastai apskaičiuojamas ir ataskaitose pateikiamas anglies dioksido (CO₂) ekvivalentais.

5. Sąjungos aplinkos politika yra grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, ir kad žalą atlygina teršėjas³.

AUDITO APIMTIS IR METODAS

6. 2013 m. Audito Rūmai audito metu vertino, ar 2008–2013 m. laikotarpiu ECB turėjo patvirtinęs jo vykdomų administracinių operacijų neigiamo poveikio aplinkai mažinimo politiką, ir nagrinėjo, ar ši politika buvo veiksmingai įgyvendinama⁴. Audito Rūmai nagrinėjo:

- ar buvo nustatytos ir veiksmingai įgyvendintos išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo strategijos;
- ar buvo įdiegtos tinkamos aplinkosaugos vadybos priemonės siekiant užtikrinti nuolatinius patobulinimus;
- ar buvo nustatyti tvarių viešųjų pirkimų standartai ir ar jų buvo laikomasi.

7. Auditas buvo pagrįstas klausimynais, interviu ir ECB pateiktų dokumentų ir statistinių duomenų analize. Jis taip pat apėmė viešųjų pirkimų procedūrų imties nagrinėjimą.

8. Šis auditas nebuvo anglies junginių išlakų auditas, t. y. nebuvo siekiama pakartotinai apskaičiuoti ECB anglies pėdsaką arba patikrinti skaičiavimui naudotų duomenų tikslumą.

³ Žr. SESV 191 straipsnį.

⁴ Audito Rūmai taip pat vertino, kaip šis klausimas yra nagrinėjamas kitose atrinktose ES institucijose, įstaigose, tarnybose ir agentūrose, bei planuoja rezultatus paskelbti vėliau 2014 m.

AUDITO METU NUSTATYTI FAKTAI

Išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo strategijos

9. Atsižvelgiant į Sutartyje nustatytus principus (žr. 5 dalį), yra du vienas kitą papildantys ECB išmetamo anglies dioksido poveikio aplinkai mažinimo būdai:

- a) visų pirma mažinti šiuos išmetamuosius teršalus;
- b) atsverti likutinius išmetamuosius teršalus juos kompensuojant.

Išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimas

Įsipareigojimas sumažinti teršalų išmetimą

10. Pagal naujausią 2013 m. birželio mėn. banko aplinkos politikos redakciją⁵ „ECB yra įsipareigojęs nuolat gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą ir kiek įmanoma sumažinti savo ekologinį pėdsaką (...) imdamasis priemonių, skirtų sumažinti dėl jo kasdienės veiklos išmetamo anglies dioksido kiekį (...)“.

11. Lyginant su kitomis redakcijomis⁶ šios paskutinės aplinkosaugos politikos redakcijos formuluotėje buvo panaikintas tam tikras dviprasmiškumas. Ankstesnėse redakcijose įsipareigojimas mažinti dėl ECB veiklos išmetamą anglies dioksido kiekį buvo, tačiau tik „iš principo“.

Išmetamųjų teršalų mažinimo tikslai

12. Pareiškimuose dėl aplinkos ECB yra nusistatęs išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus. Iš pradžių buvo nustatytas tikslas 2011 m. sumažinti bendrą

⁵ Šią politiką patvirtino Valdymo komitetas, jai pritarė ir Vykdomoji valdyba – ji buvo paskelbta 2013 m. ECB pareiškimе dėl aplinkos.

⁶ Žr. ECB 2010 m. pareiškimą dėl aplinkos ir ECB 2012 m. pareiškimą dėl aplinkos, papildytą naujausiais duomenimis.

anglies pėdsaką 15 %, palyginti su praneštais 2009 m. duomenimis⁷. ECB buvo nusistatęs tikslą 2013 m. sumažinti bendrą anglies pėdsaką 10 %, palyginti su praneštais 2011 m. duomenimis. Nebuvo nustatyti nei vidutinės trukmės (pavyzdžiui, 2020 metams), nei ilgalaikiai tikslai (pavyzdžiui, po 2020 metų). Tokie tikslai yra svarbūs planuojant ir užtikrinant organizacijos aplinkosaugos vadybos tvarumą.

Su išmetamu CO₂ kiekiu susijusios tendencijos

13. 2008 m. buvo pirmieji metai, už kuriuos buvo pateikta ataskaita dėl ECB anglies pėdsako. 2012 m., palyginti su 2008 m., nepaisant padidėjusio darbuotojų skaičiaus, ECB pavyko sumažinti savo anglies pėdsaką absoliučiu dydžiu (sumažinti bendrą išmetamų teršalų kiekį). Tai sąlygojo dar svarbesnį sumažinimą santykinu dydžiu (pagal priskirtą pareigybę). **1 lentelėje** ši raida parodyta absoliučiu ir santykinu dydžiais.

1 lentelė. Išmetamo anglies dioksido kiekio sumažinimas absoliučiu ir santykinu dydžiais (2008 m. ataskaitinė bazė)

	2008	2012	Raida
Bendras išmetamų teršalų kiekis (tonomis CO ₂ ekvivalentų)	17 023	9 617	- 43,5 %
Priskirtų pareigybių skaičius	2 140	2 399	+12,1 %
Išmetamieji teršalai pagal priskirtą pareigybę (tonomis CO ₂ ekvivalentų)	7,95	4,01	- 49,6 %

Šaltinis: 2013 m. ECB pareiškimas dėl aplinkos, Europos Audito Rūmų skaičiavimai.

14. Iki šios dienos pasiekti išmetamų teršalų sumažinimai didžia dalimi paaiškinami tuo, kad buvo perkama ekologiška elektra⁸. Taip pat buvo pasiekti

⁷ Šis tikslas buvo viršytas ir anglies pėdsakas buvo sumažintas beveik 30 %.

⁸ Nuo 2009 m. ECB naudoja elektrą iš atsinaujinančių išteklių, kuri atliekant anglies pėdsako skaičiavimus apskaitoma kaip neteršianti aplinkos. 2012 m. ekologiška energija sudarė 65,8 % visos suvartojamos elektros energijos.

su šildymu ir aušinimu bei rašomojo popieriaus naudojimu ir spausdintais leidiniais susijusių išmetamų teršalų sumažinimai. Su dalykinėmis kelionėmis (automobiliu, traukiniu ir lėktuvu) susijusių išmetamų teršalų lygis 2012 m. buvo toks pat kaip ir 2008 m. (išsamesni skaičiai pateikti **2 lentelėje**).

15. ECB nebesitiki pasiekti 2013 m. tikslo (žr. 12 dalį), kadangi jo manymu savo dabartinėse nuomojamose patalpose jis išnaudojo visus sąraše numatytus techniniu ir finansiniu požiūriu galimus patobulinimus. Be to, jis numato darbuotojų skaičiaus padidinimo dėl to, kad turi būti vykdomos naujos bankų priežiūros užduotys, poveikį.

Likutinių išmetamų teršalų kompensavimas

16. Išmetamo anglies dioksido kiekio kompensavimas – tai mechanizmas, pagal kurį organizacija kompensuoja savo visą išmetamą anglies dioksido kiekį ar jo dalį sumokėdama kam nors už kurioje nors kitoje pasaulio dalyje sumažintą lygiavertį anglies dioksido kiekį, t. y. už išmetamuosius teršalus, kurie buvo sumažinti naudojant vėjo jėgaines, pakeitusias anglimis kūrenamas jėgaines. Jei visi išmetamieji teršalai, kurių negalima išvengti, yra kompensuojami, veikla yra laikoma anglies dioksido į aplinką neišmetančia veikla⁹.

17. Remiantis ECB 2013 m. pareiškimu dėl aplinkos, kompensavimas buvo taikomas visoms Deutsche Bahn traukiniais rengtoms dalykinėms kelionėms. Palyginti su 30,9 tonos CO₂ 2012 m. anglies pėdsaku, tai sudarė tik nedidelę viso anglies pėdsako dalį.

⁹ Žr. JK energetikos ir klimato kaitos departamento dokumente „Anglies dioksido kompensavimo viešajame sektoriuje vadovas“ (2 redakcija) pateiktą apibrėžtį, 2011 m., p. 11: „Anglies dioksido į aplinką neišmetanti veikla – tai veikla, kai vykdomas skaidrų išmetamų teršalų skaičiavimo, jų mažinimo ir likutinių išmetamų teršalų kompensavimo procesą, grynoji išmetamo anglies dioksido kiekio vertė yra lygi nuliui“.

18. Kalbant apie tarptautinių dalykinių kelionių paslaugų pirkimus, 2012 m. gruodžio mėn. ECB tvarių viešųjų pirkimų gairėse rekomenduojama Bankui įtraukti reikalavimą, kad konkurso laimėtojas padengtų 100 % dėl dalykinių kelionių išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio. Gairėse siūloma, kad projektai, kuriais kompensuojamas anglies dioksidas, atitiktų papildomumo ir pastovumo kriterijus, kad būtų išvengta anglies dioksido nutekėjimo ir dvigubo apskaitymo ir kad kompensavimą tikrintų nepriklausomas trečiosios šalies tikrintojas.

19. Tačiau ECB aplinkos politika nenagrinėja kompensavimo klausimo.

Siekiant išsamaus anglies pėdsako apskaičiavimo tikslo

ES teisės aktai nenustato, kaip apskaičiuoti anglies pėdsaką

20. Audito Rūmų nuomone, patikima ir išsami informacija apie faktinį atitinkamos organizacijos anglies pėdsako dydį yra esminė būtina veiksmingų išmetamų teršalų kiekio mažinimo strategijų nustatymo ir įgyvendinimo sąlyga.

21. Tačiau nėra privalomų ES teisės aktų, nustatančių, kaip apskaičiuoti viešojo administravimo institucijos anglies pėdsaką. 2013 m. balandžio 9 d.¹⁰ patvirtintoje rekomendacijoje Europos Komisija (toliau – Komisija) skatina naudotis viešųjų organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo per visą gyvavimo ciklą matavimo ar pranešimo apie jį organizacijos aplinkosauginio pėdsako (OAP) metodu. OAP metodo taikytojai turėtų laikytis aktualumo, išsamumo, nuoseklumo, tikslumo ir skaidrumo principų.

ECB anglies pėdsako skaičiavimo apimtis buvo laipsniškai išplėsta

22. 2008 m. pradinė ECB anglies pėdsako skaičiavimo apimtis aprėpė išmetamuosius teršalus, susijusius su šildymu ir vėsinimu, elektros energijos

¹⁰ OL L 124, 2013 5 4, p. 1.

vartojimu, dalykinėmis kelionėmis, rašomuoju popieriumi ir leidiniais. 2008 m. taikytoji apimtis buvo išplėsta du kartus – 2011 ir 2012 m.

23. Nuo 2011 m. į šią apimtį buvo įtraukti dėl konferencijų dalyvių kelionių į aplinką išmetami teršalai. Apskaičiuota, kad 2012 m. su 20 000 konferencijų ir kitų renginių išorės dalyviais susijęs išmetamas anglies dioksido kiekis sudarė apie 4 000 tonų. Tačiau į dalį šių išmetamųjų teršalų jau galėjo atsižvelgti pačių šių dalyvių organizacijos, todėl iškyla dvigubo apskaitymo rizika. Kita vertus, 2012 m. konferencijose nedalyvavę, bet ECB patalpas aplankę asmenys (jų skaičius siekė beveik 70 000) į skaičiavimus įtraukti nebuvo.

24. Nuo 2012 m. į skaičiavimus buvo įtraukti išmetamieji teršalai, susiję su išorės duomenų centro ir ECB patalpose naudojamų aušalų suvartojama energija.

25. **2 lentelėje** pateiktas pradinės, 2008 m. ataskaitinės bazės ir išplėtos bazės (2012 m.) palyginimas.

2 lentelė. Išmetamieji teršalai pagal jų šaltinį (2008 ir 2012 ataskaitinių bazių palyginimas)

	2008	2012	2012 m. anglies pėdsako dalis
<u>2008 m. apimtis</u>			
Šildymas ir aušinimas	5 495,80	4 871,70	27,4 %
Elektra	8 831,50	2 504,90	14,1 %
Dalykinės kelionės	1 741,40	1 748,80	9,8 %
Rašomasis popierius ir leidiniai	954,30	491,20	2,8 %
IŠ VISO (tik 2008 m. apimtis)	17 023,00	9 616,60	54,0 %
<u>Išplėsta 2012 m. apimtis</u>			
Konferencijų dalyvių kelionės	n. d.	4 059,80	22,8 %
Išorės duomenų centro suvartota energija	n. d.	4 085,50	23,0 %
Aušalai	n. d.	31,10	0,2 %
IŠ VISO (tik išplėsta 2012 m. apimtis)	n. d.	8 176,40	46,0%
IŠ VISO (2008 apimtis ir išplėsta 2012 m. apimtis)	n. d.	17 793,00	100 %

Šaltinis: 2013 m. ECB pareiškimas dėl aplinkos, Europos Audito Rūmų skaičiavimai.

Tolesnės skaidrumo, išsamumo ir aktualumo gerinimo galimybės

26. Vadovaujantis Komisijos rekomenduotu OAP metodu ¹¹ ECB anglies pėdsako ataskaitose trūksta nemažai elementų, visų pirma jose nenurodyti

¹¹ Žr. Organizacijos aplinkosauginio pėdsako (OAP) matavimo ir pranešimo apie jį gaires (OL L 124, 2013 5 4, p. 107).

išmetamieji teršalai, susiję su darbuotojų kelionėmis į darbą ir iš darbo bei NEP pastato statyba¹².

Aplinkosaugos vadybos priemonės

Europos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS)

27. Anot Komisijos, Europos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS)¹³ „yra patikimiausia ir stabiliausia aplinkosaugos vadybos priemonė rinkoje“¹⁴. EMAS tikslas – skatinti nuolatinį organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo gerinimą.

28. EMAS taikymas yra savanoriškas, o ją taikančios organizacijos „gali gauti papildomos naudos teisės aktais numatytos kontrolės, lėšų taupymo ir viešojo įvaizdžio požiūriu, jei jos gebėtų įrodyti, kad pasiekė didesnę aplinkosauginį veiksmingumą“¹⁵.

EMAS sąlygų laikymasis ir taikymo sritis

29. ECB gavo pirmąjį patvirtinimą taikyti EMAS 2010 m. liepos mėn.¹⁶, o pakartotinį patvirtinimą – 2013 m. liepos mėn. Išorės aplinkosaugos vertintojas patvirtino, kad ECB aplinkos politika, jo aplinkosaugos programa, aplinkosaugos vadybos sistema ir 2013 m. konsoliduotas pareiškimas dėl

¹² NEP – naujosios ECB patalpos Grossmarkthalle.

¹³ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo (OL L 342, 2009 12 22, p. 1).

¹⁴ žr. EMAS informacinį biuletenį „EMAS ir ISO 14001: aspektų papildomumas ir skirtumai“.

¹⁵ Žr. Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 8 konstatuojamąją dalį.

¹⁶ Tuo pat metu ECB buvo atestuotas taikyti ISO 14001. EMAS apima visus ISO 14001 reikalavimus.

aplinkos atitiko Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 ir kad nebuvo įrodymų, kad nebuvo laikomasi taikomų su aplinka susijusių teisinių reikalavimų.

30. EMAS buvo įgyvendinta pasinaudojus turimais personalo ištekliais (neskaičiuojant atskirų asmenų). Finansinės EMAS administravimo (konsultavimo, sertifikavimo, komunikacinės veiklos) išlaidos nesiekia 100 000 eurų per metus.

31. EMAS taikymo sritis apima visas pagrindinėse ECB patalpose Frankfurte prie Maino vykdomas techninio ir administracinio pobūdžio veiklos rūšis. Jos apima tris daugiaaukščius pastatus, t. y. Eurotower, buvusį Commerzbank ir Eurotheum pastatus. Šių visų pastatų bendras plotas siekia apie 133 000 kvadratinių metrų.

32. Be to, ECB nuomoja patalpas išorės duomenų centre Frankfurtui priklausančioje zonoje, tačiau jos į EMAS taikymo sritį nepatenka. Šio duomenų centro į aplinką išmetamas anglies dioksido kiekis pirmą kartą buvo pateiktas 2013 m. pareiškime dėl aplinkos.

33. Vykdomi EMAS taikymo naujose ECB patalpose parengiamieji darbai. Statybos darbus planuojama užbaigti 2014 m.

34. 2013 m. lapkričio 9 d. ECB pranešė apie savo sprendimą ir toliau nuomoti į EMAS taikymo sritį patenkantį Eurotower pastatą, kuriame būtų patalpintas bankų priežiūros personalas¹⁷.

EMAS aplinkosaugos vadybos programa

35. Rengiantis persikraustyti į naujas ECB patalpas informatyvumo apie aplinkosaugą didinimas ir elgesio pokyčiai tapo pagrindiniais 2012 ir 2013 m.

¹⁷ Kaip nurodyta atitinkamame pranešime spaudai, naujos Grossmarkthalle esančios ECB patalpos nebus pakankamai didelės, kad jose būtų galima patalpinti 1 000 (ar maždaug tiek) papildomų darbuotojų, kurių reikia naujoms ECB užduotims vykdyti.

aplinkosaugos vadybos programos akcentais. Planuojama, kad jiems ir toliau bus skiriamas pagrindinis dėmesys, kadangi ECB tikisi, kad naujosios patalpos atitiks aukštus techninius ir aplinkosauginius reikalavimus.

36. 2012–2013 m. programoje su informatyvumo didinimu ir elgesio pokyčiais susijusios priemonės neaiškiai suformuluotos, pavyzdžiui, „Suteikti darbuotojams detalios informacijos apie tvarumo galimybes darbe ir namuose“ arba „Paskatinti darbuotojus naudotis viešuoju transportu keliaujant į darbą ir iš darbo“. Todėl sudėtinga įvertinti bendrą jų poveikį.

37. Šiuo metu ECB neturi patikimos informacijos apie naudojamą viešuoju transportu keliaujant į darbą ir iš darbo. Su transportu susijusios darbuotojų apklausos buvo atliktos 2008 ir 2012 m., tačiau jų metu gauti duomenys nebuvo reprezentatyvūs.

38. Kitas 2012–2013 m. aplinkosaugos vadybos programos prioritetas – tvarūs viešieji pirkimai. Šis klausimas nagrinėjamas 44–56 dalyse.

Aplinkai nekenksmingos statybos programa

39. 2005 m. Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC) pradėjo vykdyti aplinkai nekenksmingos statybos programą. Programos tikslas – inicijuoti energijos vartojimo efektyvumo investicijas negyvenamuosiuose akivaizdžią naudą duodančiuose pastatuose, kuriems taikomi aukštesni standartai nei tie, kurie yra nustatyti galiojančioje Europos pastatų direktyvoje ir nacionaliniuose statybos kodeksuose. „Aplinkai nekenksmingos statybos partneris“¹⁸ turi užtikrinti, kad nauji pastatai suvartotų 25 % mažiau bendros pirminės energijos (jei tai ekonomiškai įgyvendinama), nei reikalaujama pagal galiojančius statybos standartus.

¹⁸ Visoje Europoje registruotų pastatų skaičius 2013 m. lapkričio 18 d.: 866.

40. 2009 m. gruodžio mėn. ECB pateikė JRC įrodymų, kad naujųjų ECB patalpų koncepcija atitiko 25 % reikalavimą, ir jis buvo pripažintas aplinkai nekenksmingos statybos partneriu.

41. Be to, vadovaujantis 2013 m. pareiškimu dėl aplinkos tikimasi, kad pastatas energijos vartojimo požiūriu bus 29 % taupesnis, nei tai nustatyta pagal 2007 m. Vokietijos energijos taupymo direktyvos standartus.

42. Dar nepaskelbta informacija apie tai, ar ECB reikalaus, kad aplinkai nekenksmingos statybos programos¹⁹ standartų būtų laikomasi atnaujinant Eurotower pastatą prieš jame patalpinant ECB bankų priežiūros personalą²⁰.

Duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo ES elgesio kodeksas

43. ECB nėra pasirašęs nuo 2008 m. Komisijos Jungtinio tyrimų centro skatinamo taikyti Europos duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo elgesio kodekso. Šis neprivalomas kodeksas buvo sukurtas kaip atsakas į didėjančią energijos suvartojimą duomenų centruose ir poreikį sumažinti poveikį aplinkai, ekonomikai ir energijos tiekimo saugumui. Jo tikslas – suteikti duomenų centrų operatoriams, klientams ir savininkams informacijos ir paskatinti juos ekonomiškai veiksmingu būdu sumažinti energijos suvartojimą.

Tvarūs viešieji pirkimai

ECB viešųjų pirkimų taisyklės

44. Teisinis ECB vykdomų prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų pagrindas nustatytas Sprendime ECB 2007/5, kuriuo nustatomos viešųjų pirkimų

¹⁹ Šiuo metu esantys pastatai po atnaujinimo turėtų suvartoti bent 25 % mažiau bendros pirminės energijos (jei tai ekonomiškai įgyvendinama).

²⁰ Šiuo metu bankų priežiūros personalas patalpintas kitame netoli Eurotower pastato esančiame pastate.

taisyklės²¹. Šiame sprendime tik labai trumpai įvardytos perkamų prekių, paslaugų ir darbų aplinkosaugos charakteristikos²². Sąvoka „tvarūs viešieji pirkimai“ nėra minima.

ECB veiklos praktikos vadovas

45. Viešųjų pirkimų vidaus taisyklės nustatytos ECB veiklos praktikos vadove. Prisiimtas įsipareigojimas „Europos Centriniam Bankui vykdyti prekių, paslaugų ir darbų viešuosius pirkimus taip, kad būtų užtikrinta nuolatinė ir išmatuojama su aplinkosauginiu veiksmingumu susijusi pažanga, kuri pasiekama mažinant poveikį aplinkai ir tuo pat metu išlaikant ekonominį gyvybingumą“.

46. Vidaus taisyklėse nustatyta, kad aplinkosauginis sertifikavimas visuomet turėtų būti vienas iš atrankos kriterijų, jei toks sertifikavimas yra aktualus.

47. Kiek tai susiję su „ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo procedūra“, vidaus taisyklėse numatyta: „Jei prekių, paslaugų ar darbų aplinkosaugos charakteristikos yra svarbios, jos turėtų sudaryti didelę viso lyginamojo svorio dalį“.

48. Remiantis šia formuluote panašu, kad turimas omeny bendras už kainą ir kokybę skiriamų pagal viešųjų pirkimų procedūrą numatytų balų skaičius. Tačiau Audito Rūmų audito metu nustatyta, kad ji nėra vienodai suprantama, ir kad vadovai, nustatydami, kokią lyginamojo svorio dalį sudaro aplinkosaugos charakteristikos, yra linkę atsižvelgti tik į kokybei skiriamus balus. Tai gali sąlygoti atvejus, kuomet aplinkosaugos charakteristikos sudarys mažiau nei 5 % bendro kainos ir kokybės lyginamojo svorio. Tokiais atvejais mažai tikėtina, kad jos turės didelės įtakos procedūros rezultatams.

²¹ OL L 184, 2007 7 14, p. 34.

²² Galimas sutarčių sudarymo kriterijus nurodytas 26 straipsnio 2 dalies a punkte.

Tvarių viešųjų pirkimų gairės

49. 2012 m. gruodžio mėn. ECB Centrinis viešųjų pirkimų biuras (CPO) baigė rengti ECB tvarių viešųjų pirkimų gaires, kurių tikslas – paremti sisteminių tvarios viešųjų pirkimų veiklos vykdymą. Gairėse pateikta aiškinamoji informacija, išdėstyti kriterijai, taikytini viso pirkimo proceso metu, ir siūloma bendra tvarios viešųjų pirkimų veiklos vykdymo procedūra.

50. Gairės buvo suderintos 2010–2012 metais atlikus kelis bandomuosius viešuosius pirkimus. Jos daugiausia remiasi EK praktinėmis ekologiškų viešųjų pirkimų (GPP) rekomendacijomis, išdėstytomis vadove „Ekologiškas pirkimas“ ir GPP priemonių rinkinyje²³.

51. Gairės apima su ECB operacijomis susijusių produktų ir paslaugų kategorijas, pripažintas turinčiomis didžiausią poveikį aplinkai, pvz., raštinės reikmenys/įranga, IT įranga, valymo paslaugos, aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugos, kelionės į ir iš ECB, patalpų eksploatavimas ir priežiūra. Daugiau kategorijų gali būti įtraukta vėlesniame etape.

52. Su daugeliu atrinktų produktų ir paslaugų kategorijomis susiję tvarūs viešųjų pirkimų kriterijai yra pateikti gairių priede. Skirtingai nei GPP priemonių rinkinyje, gairių priede nesiūloma rinktis tarp bazinių („pagrindinių“) ir ambicingesnių („išsamių“) kriterijų: jose pateiktas vienas kiekvienos kategorijos kriterijų rinkinys. ECB kriterijai dažniausiai yra griežtesni nei GPP priemonių rinkinyje pateikti pagrindiniai kriterijai, tačiau jie ne visiškai atitinka išsamiuosius kriterijus. Tačiau IT įrangos atveju ECB kriterijai pranoksta išsamiuosius priemonių rinkinyje numatytus kriterijus.

53. Gairės apima kai kurias sritis, kuriose nėra parengtas GPP rinkinys, pvz., raštinės reikmenų/įrangos ir tarptautinių kelionių sritis. Kita vertus, į gaires dar

²³ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.

nėra įtrauktos kai kurios svarbios GPP priemonių rinkinio produktų ir paslaugų grupės, visų pirma susijusios su baldais ir mobiliais telefonais.

Tvarių viešųjų pirkimų vykdymo procedūra

54. Už atrinktų produktų grupių viešuosius pirkimus atsakingi skyriai privalo:

- a) į konkurso dokumentus ir sutarčių sudarymo procedūrą įtraukti tvarius kriterijus, įskaitant gyvavimo ciklo požiūrį;
- b) patikrinti, ar laikomasi tvarių kriterijų;
- c) rinkti duomenis apie pasiekimus ir apie juos pranešti CPO.

55. CPO atsakingas už bendrą tvarių viešųjų pirkimų pastangų koordinavimą. Nuo 2013 m. CPO privalo Vykdomajai valdybai pranešti apie tvarių viešųjų pirkimų būklę. Tai bus daroma kartą per metus metų pabaigoje rengiant viešųjų pirkimų priežiūros ataskaitą. Teikiamos ataskaitos taip pat apims metinę aplinkosaugos valdymo peržiūrą.

Viešųjų pirkimų procedūrų imties nagrinėjimas

56. Audito Rūmai išauditavo viešųjų pirkimų procedūrų, kurių atveju, anot Banko, į konkurso dokumentus buvo įtraukti aplinkosaugos kriterijai, imtį²⁴. Šis tyrimas parodė, kad 2012 m. ECB buvo pradėjęs sistemingiau taikyti GPP. Daugiau nei dviem trečdaliais išnagrinėtų atvejų buvo įvykdyti pagrindiniai arba išsamieji GPP kriterijai. Tačiau buvo galima į tvarių viešųjų pirkimų apimtį įtraukti daugiau procedūrų, visų pirma susijusių su IT įranga ir statybos darbais.

²⁴ Vienuolikos procedūrų, kurios buvo atrinktos iš 22 viešųjų pirkimų procedūrų, kurios buvo vykdomos 2012 m. sausio 1 d.–2013 m. vasario 15 d., sąrašo, atveju aplinkosaugos kriterijai buvo įtraukti arba jie buvo svarstomi.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

57. Audito Rūmai nustatė, kad ECB ėmėsi priemonių, kad sumažintų neigiamą savo administracinių operacijų poveikį aplinkai, tačiau jie skatinami dėti daugiau pastangų ir vykdyti daugiau veiksmų.

Ar ECB nustatė išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo strategijas ir ar jie veiksmingai šias strategijas įgyvendino?

58. ECB nustatė strategijas, kuriomis teikiama pirmenybė investicijoms į išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą, o ne anglies kompensavimo schemų, kurių tikslas – kompensuoti dėl jo administracinių operacijų išmetamus teršalus, naudojimui.

59. Lyginant su 2008 m. baziniu lygiu, 2012 m. ECB 43,5 % sumažino bendrą savo išmetamo anglies dioksido kiekį ir beveik 50 % – kiekvienai paskirtai darbo vietai tenkantį kiekį.

60. Pasiėktus sumažinimus didžia dalimi sąlygojo iš atsinaujinančių energijos šaltinių gautos elektros, kuri anglies pėdsako skaičiavimuose yra traktuojama kaip teršalų neišskirianti energija, pirkimas.

61. Ateityje išmetamųjų teršalų sumažinimų pasiekti bus sudėtingiau, kadangi ECB dėl savo naujo su bankų priežiūra susijusio vaidmens ženkliai plečia savo veiklos apimtį.

62. Pradinė 2008 m. ECB anglies pėdsako skaičiavimo bazė buvo laipsniškai išplėsta, tačiau dar nėra įtraukti kai kurie svarbūs išmetamųjų teršalų šaltiniai. Visų pirma nėra žinoma, kokie yra teršalų kiekiai, išmetami dėl darbuotojų keliavimo iš namų į tarnybą ir naujų ECB patalpų statybos. Į tokius teršalus turėtų būti atsižvelgiama naudojant Komisijos rekomenduojamą viešųjų organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo per visą gyvavimo ciklą matavimo ar pranešimo apie jį OAP metodą.

63. 2012 m. gruodžio mėn. ECB tvarių viešųjų pirkimų gairėse rekomenduojama dalykinių kelionių atveju naudotis klimato kompensavimo metodu laikantis aukštų standartų. Tačiau dabartinė ECB aplinkos politika nenagrinėja klimato kompensavimo klausimo.

Rekomendacijos

1. ECB turėtų ir toliau mažinti išmetamą CO₂ kiekį ir nustatyti likutinio jo kiekio kompensavimo politiką.
2. ECB anglies pėdsako skaičiavimai turėtų būti patobulinti atsižvelgiant į Europos Komisijos organizacijos aplinkosauginio pėdsako (OAP) metodo gaires.

Ar ECB yra įdiegęs tinkamas aplinkosaugos vadybos priemones, kuriomis galėtų paremti nuolatinio tobulėjimo procesą?

64. Nuo 2010 m. ECB yra registruotas pagal Europos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS). EMAS taikymo sritis apima visas pagrindinėse ECB patalpose Frankfurte prie Maino vykdomas techninio ir administracinio pobūdžio veiklos rūšis. EMAS yra veiksminga aplinkosaugos vadybos priemonė, skirta paremti nuolatinio tobulėjimo procesą. Rengiamasi pradėti taikyti EMAS naujose ECB patalpose, kuriose statybos darbai turi būti užbaigti 2014 m.

65. ECB tikisi, kad naujosios patalpos atitiks aukštus techninius ir aplinkosauginius reikalavimus. Todėl planuojama, kad persikėlus į naujas patalpas informatyvumo apie aplinkosaugą didinimas ir elgesio pokyčiai ir toliau bus pagrindiniai EMAS aplinkosaugos programos akcentai. Tačiau dabartinės su informatyvumo didinimu ir elgesio pokyčiais susijusios priemonės yra neaiškiai suformuluotos, o jų bendrą poveikį sudėtinga įvertinti.

66. ECB laikosi Komisijos skatinamos aplinkai nekenksmingos statybos programos siekiant užtikrinti, kad naujose patalpose būtų suvartojama 25 % mažiau visos pirminės energijos, nei reikalaujama pagal galiojančius statybos standartus. Nėra paskelbta jokios informacijos apie tai, ar aplinkai nekenksmingos statybos programos standartai taip pat bus taikomi atnaujinus Eurotower pastatą prieš į jį įsikraustant ECB bankų priežiūros personalui.

67. ECB nėra pasirašęs Europos duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo elgesio kodekso.

Rekomendacijos

3. ECB turėtų užtikrinti, kad atnaujinant Eurotower pastatą būtų taikomi aukšti su energiniu naudingumu susiję standartai.

4. Kiek tai susiję su informatyvumu apie aplinkosaugą didinimu ir elgesio pokyčiais susijusios veiklos plėtojimu tarp ECB darbuotojų, į EMAS aplinkosaugos programą turėtų būti įtraukti išmatuojami rodikliai, kuriais būtų galima įvertinti pažangą ir jos poveikį, pavyzdžiui, darbuotojų, besinaudojančių viešuoju transportu kelionėms į darbą ir atgal, skaičiaus stebėjimo rodiklis.

5. ECB turėtų laikytis Europos duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo elgesio kodekso.

Ar ECB yra nustatęs tvarių viešųjų pirkimų standartus ir ar šių standartų buvo laikomasi?

68. ECB 2007 m. sprendime, kuriuo nustatomos viešųjų pirkimų taisyklės, nuoroda į tvarius viešuosius pirkimus daroma tik tada, kai jame kaip galimas sutarčių sudarymo kriterijus minimos perkamų prekių, paslaugų ir darbų

aplinkosaugos charakteristikos. Jame neatspindimas ECB siekis pirkti prekių, paslaugų ir darbų tokiu būdu, kad būtų užtikrinta nuolatinė ir išmatuojama pažanga aplinkosauginio veiksmingumo srityje.

69. Siekiant padėti vykdyti tvarių viešųjų pirkimų veiklą teikiant praktinius patarimus ir sistemingai rengiant ataskaitas 2012 m. gruodžio mėn. įsigaliojo ECB tvarių viešųjų pirkimų gairės.

70. Audito Rūmų atliktas procedūrų imties tyrimas patvirtino, kad 2012 m. ECB buvo pradėjęs sistemingiau taikyti aplinkosaugos kriterijus.

Rekomendacijos

6. ECB turėtų pakoreguoti savo viešųjų pirkimų taisykles kad jos geriau atspindėtų jo priimtą su tvariais viešaisiais pirkimais susijusį įsipareigojimą.

7. ECB savo metiniuose pareiškimuose dėl aplinkos turėtų pranešti apie pasiekimus įgyvendinant savo tvarių viešųjų pirkimų gaires.

Šią ataskaitą priėmė IV kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Louis GALEA, 2014 m. kovo 11 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

EUROPOS CENTRINIO BANKO ATSAKYMAS

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ ATASKAITOJE DĖL EUROPOS CENTRINIO BANKO ANGLIES PĖDSAKO VALDYMO
AUDITO IŠKELTUS KLAUSIMUS

Europos Centrinis Bankas (ECB) palankiai vertina Europos Audito Rūmų ataskaitą ir reiškia padėką už pastabas ir rekomendacijas, ką reikėtų patobulinti. Toliau pateikiamos ECB pastabos dėl konkrečių ataskaitos dalių ir septynių rekomendacijų.

12 dalis. ECB pripažįsta, kad naudinga išsikelti vidutinės trukmės ir ilgalaikius tikslus siekiant sumažinti bendrą išmetamo anglies dioksido kiekį, todėl svarstys galimybę nusistatyti tokius tikslus, kai persikels į naujas patalpas.

19 ir 58 dalys. ECB šiuo metu svarsto siūlymus įtraukti kompensavimo įsipareigojimą 2014 m. atnaujinimoje aplinkos apsaugos politikoje.

26, 37 ir 62 dalys. Atsižvelgiant į tai, kad Europos Komisija visai neseniai paskelbė galutines Organizacijos aplinkosauginio pėdsako (OAP) matavimo ir pranešimo apie jį gaires ir OAP sektoriaus taisykles ir kad jas tik pradedama taikyti, iki šiol ECB turėjo nedaug progų apsvarstyti, kaip taikyti šiuos dokumentus apskaičiuojant anglies pėdsaką ir rengiant atitinkamas ataskaitas. Kalbant apie išmetamuosius teršalus, susijusius su darbuotojų kelionėmis į darbą ir atgal, ECB šiuo metu rengia skaičiavimo metodą, kurį taikant apskaičiuoti minėti teršalai bus paminėti teikiant duomenis apie ECB anglies pėdsaką 2014 m. Taip pat žr. atsakymą į 2 rekomendaciją.

36 ir 65 dalys. Siekiant sukurti lanksčias galimybes įvairių ECB darbuotojų grupių ugdymui, su informatyvumo didinimu ir elgesio pokyčiais susijusios priemonės 2012–2013 m. EMAS programoje apibrėžtos bendrais bruožais. Nors iš tiesų sudėtinga išsamiai įvertinti bendrą šių priemonių poveikį, ECB svarstė jų sėkmingo veikimo rodiklius. Pavyzdžiui, *TARGET2-Securities* programos darbuotojams vykdant kampaniją *Power Off* buvo naudojami aiškūs rodikliai ir davė teigiamų rezultatų, kurie yra iki šiol matomi¹. Šią eksperimentinę kampaniją padėjo įgyvendinti įmonė, užsiimanti informavimu apie aplinkosaugą, darbuotojų aktyvinimu ir jų elgesio pokyčiais šioje srityje. Ja buvo siekiama padėti sukurti visai institucijai skirtus rodiklius ir priemones. Rengiama antroji eksperimentinė kampanija, kurios metu bus toliau plėtojama tokių kampanijų koncepcija, prieš pradėdant ją taikyti visoje institucijoje. Taip pat žr. atsakymą į 4 rekomendaciją.

¹ Taip pat žr. 2013 m. ECB aplinkosaugos ataskaitą. Kampanijos tikslas buvo paskatinti darbuotojus aktyviai mažinti darbo vietoje jų daromą poveikį aplinkai, visų pirma stengtis vartoti mažiau energijos. Rezultatai: a) nustatyta, kad metinis išmetamųjų teršalų kiekis sumažintas nuo 124 iki 6 tonų CO₂; b) kampanijos metu trijuose aukštuose bendras vidutinis šviesos ir elektros prietaisų išjungimo rodiklis buvo 94 %. Tik 6 % IT prietaisų likdavo įjungti.

42 ir 66 dalys. *Eurotower* pastato nuomos sutartyje yra nuostata dėl aplinkos apsaugos, kuria siekiama tenkinti pagrindinius aplinkai nekenksmingos statybos programoje nustatytus reikalavimus pastato atnaujinimo darbams ir atitinkamus statybos nuostatus. Nors apie tai dar nepaskelbta jokia galutinė informacija, ECB jau pradėjo derybas su *Eurotower* savininku dėl energetinio naudingumo didinimo. Savininkas taip pat svarsto galimybę dalyvauti aplinkai nekenksmingos statybos programoje. Taip pat žr. atsakymą į 3 rekomendaciją.

43 ir 67 dalys. Įsikėlęs į naujas patalpas ECB tikisi tapti sertifikuotu efektyviai energiją vartojančio duomenų centro savininku. Naujojo duomenų centro techninio projekto ypatybės (pvz., išplečiamumas, lankstumas ir energijos vartojimo efektyvumas) atitinka Europos duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo elgesio kodeksą. Taip pat žr. atsakymą į 5 rekomendaciją.

44 ir 68 dalys. Žr. atsakymą į 6 rekomendaciją.

48 dalis. ECB svarstys galimybę ateityje atnaujinant tvarių viešųjų pirkimų gaires dar aiškiau aprašyti, kaip nustatomas aplinkosaugos charakteristikų lyginamasis svoris. Kalbant apie sutarties sudarymo aplinkosaugos kriterijaus lyginamąjį svorį „ekonomiškai naudingiausiuose“ konkursuose, pažymėtina, kad šis lyginamasis svoris turi būti proporcingas kitų kvalifikacinių sutarties sudarymo kriterijų lyginamajam svoriui. Tai reikalinga norint užtikrinti, kad sutarties sudarymo kriterijai tinkamai atspindėtų visą verslo reikalavimų paketą ir kad šie reikalavimai darytų atitinkamą poveikį procedūros baigčiai.

63 dalis. Šiuo metu ECB rengia aplinkos politiką, kuri bus palanki išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimui ir kompensavimui. Taip pat žr. atsakymą į 1 rekomendaciją.

1 rekomendacija. ECB ir toliau dės pastangas, kad būtų sumažintas išmetamo CO₂ kiekis ir nustatyta likutinio jo kiekio kompensavimo politika.

2 rekomendacija. ECB sutinka su šia rekomendacija. Kadangi Europos Komisijos organizacijos aplinkosauginio pėdsako (OAP) metodas dar tik pradėdamas taikyti, ECB stebės jo taikymo raidą ir rezultatus, kad ateityje pats galėtų pritaikyti šį metodą apskaičiuodamas anglies pėdsaką.

3 rekomendacija. ECB sutinka su šia rekomendacija. Be dabartinės nuomos sutarties, kurioje yra nuostata dėl aplinkos apsaugos, planuojama sudaryti sutartį su *Eurotower* savininku dėl būtinų pastato atnaujinimo darbų ir standartų, kurių turi būti laikomasi.

4 rekomendacija. ECB sutinka su šia rekomendacija ir, rengdamas kitą EMAS aplinkosaugos programą, į ją įtrauks išmatuojamus rodiklius, ypač susijusius su informatyvumu apie aplinkosaugą didinimu ir darbuotojų elgesio pokyčiais.

5 rekomendacija. ECB visiškai pritaria Europos duomenų centro energijos vartojimo efektyvumo elgesio kodekse iškeltam tikslui „visoje Europoje sumažinant duomenų centrų suvartojamą energijos kiekį mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, pasaulio klimato atšilimą ir taupyti pinigus“ ir svarstys galimybę kreiptis dėl dalyvio statuso suteikimo.

6 rekomendacija. ECB sutinka su šia rekomendacija ir svarstys, kaip geriau įtvirtinti su tvariais viešaisiais pirkimais susijusį įsipareigojimą savo viešųjų pirkimų taisyklėse, kurias ketinama atnaujinti 2014 m.

7 rekomendacija. ECB sutinka su šia rekomendacija ir savo metiniuose pareiškimuose dėl aplinkosaugos pradės teikti informaciją apie pasiekimus įgyvendinant tvarių viešųjų pirkimų gaires.